

222161

SERIA

A

NUMĂRUL

72

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE

„ȘTIINȚA PENTRU TOȚI”
DIRECT. REDACȚIONALĂ PROF. UNIV. I. SIMIONESCU

TUTUNUL

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fumatul

și

Sănătatea

DE

DR. N. GAVRILESCU

EDITURA „CARTEA ROMĂNEASCĂ” BUCUREȘTI
PREȚUL LEI 8.

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

* - 8 lei numărul; celelalte 5 lei.

Seria A. „ȘTIINȚA PENTRU TOȚI“.

Nr.	Nr.
1. Cum era omul primitiv de I. SIMIONESCU *	39. Noțiuni de electricitate de ING. CASETTI.
2. Viața omului primitiv de I. SIMIONESCU.*	40. M. Berthelot de CĂPIT. M. ZAPAN.
3. Găzurile Naturale de I. SIMIONESCU *	41. Izvoare actuale de energie de E. SEVERIN.
4. Albinele de T. A. BĂDĂRAU.	42. Goethe ca naturalist de PROF. I. SIMIONESCU.
5. Furnicile de T. A. BĂDĂRAU.	43. Viața'n munți de I. SIMIONESCU.*
9. Viața plantelor de I. SIMIONESCU *	44. Principii de biologie de I. SIMIONESCU.
10-11. Pasteur de C. MOȚAȘ.	45-46. Fauna Mării Negre de BĂCESCU M. și CARAUȘU S.*
14. Porumbelii mesageri de V. SA-DOVEANU.	47. Vitaminele de DR. N. GĂVRILESCU.*
15. Planeta Marte de ION PAȘA.	49. Petrolul de I. SIMIONESCU.*
16. Dela Omer la Einstein de GENERAL SC PANAITESCU.	50. Șobolani și șoareci de PROF. RADU VLĂDESCU.*
17. Cum vedem de DR. I. GLĂVAN	51. Viața la Ecuator de I. SIMIONESCU.*
18. Razele X. de AL. CIȘMAN	52. Viața la tropice de I. SIMIONESCU.*
19. Omul dela Cucuteni de I. SIMIONESCU.	53. E. Roux de PROF. DR. G. MARINESCU *
20. Protozoarele de I. LEȘI	54. Către murele de I. SIMIONESCU.*
21. Fulgerul și trăsnetul de C. G. BRADEȘTEANU.	55. Cum birue viața de DR. VASILE ZAHARESCU.*
22. Nebuloasele gazoase de M. E. HEROVANU.	56. Plante carnivore de I. POPU-CĂMPEANU *
23. Bacteriile folositoare de I. POPU-CĂMPEANU.	57. Ghinimăbărul de A. RABICHON
24. Scrisori cereștii (Meteorite) de I. SIMIONESCU.	58. Newton de O. ONICESCU.*
25. Din istoricul electricității de STEL. C. IONESCU.	59. Fluturii de zi de I. SIMIONESCU.*
26. Mercur și Venus de C. NEGOIȚĂ.	60. Fluturii de noapte de I. SIMIONESCU*
27. Reumatism și arterioscleroza de DR. M. CĂHĂNESCU.	61. Glande cu secreție internă de PROF. DR. C. PARHON.*
28. Oameni de inițiativă de APOSTOL D. CULEA.	62. Sarea de PROF. I. SIMIONESCU.*
29. Henri Ford de ING. N. GANEA.	63. Circulația materiei de PROF. I. SIMIONESCU.*
30. Musca de I. MUREȘANU.	64. Paseri de apă de C. S. ANTONESCU *
32. Cifrele de G. M. LĂZĂRESCU.	65. Flori de primăvară de I. SIMIONESCU.*
33. Animale de demult de I. SIMIONESCU.	66. Din viața marilor fizicieni și chimiști de C. ALLACI.*
34. Lămurirea potopului de I. SIMIONESCU.	67. Descartes de O. ONICESCU.*
35. Din viața oamenilor întreprinzători de APOSTOL D. CULEA.	68. Stele noi de C. ARGINTEANU.*
36. Societatea națiunilor de ARTUR GOROVEI.	69. Strejăria de V. GHEȚEA.*
37. Ficatul și boalele lui de DR. M. CĂHĂNESCU.	70. Învățătura în Indii de TH. SIMENSCHY.*
38. Electrochimia și electroliza de N. N. BOTEZ.	71. Plante străine din comerț de I. POPU CĂMPEANU.*
	72. Tutunul, fumatul și sănătatea de DR. N. GĂVRILESCU.*

Seria B. „SFATURI PENTRU GOSPODARI“.

Nr.	Nr.
2. Despre tovărășii de PREOT. C. DRON.	8. Sifilisul de DR. E. GHEORGHIU.
3. Despre scarlatină de DR. I. GHEORGHIU.	10. Votul obștesc de A. GOROVEI.
7. Morcovul și alte legume de P. ROZIADZ.	14. Pelagră de PROF. V. BABEȘ.*
	15. Alegerea semințelor de C. LABRI-
TIANI.*

SERIA A.

No. 72

**CUNOȘTIȚE FOLOSITOARE
ȘTIINȚĂ PENTRU TOȚI**

TUTUNUL, FUMATUL ȘI SĂNĂTATEA

DE

DR. N. GAVRILESCU

BCU Cluj - Central Library Cluj

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ”, BUCUREȘTI

24873 — 938

222161

CEREȚI
CATALOAGELE
GENERALE ȘI SPECIALE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DE LA
„CARTEA ROMÂNEASCĂ”

SE TRIMET GRATUIT

INTRODUCERE ȘI ISTORIC

Un mare om de știință, unul din cei mai de seamă fiziologi, Charles Richet, într'o carte intitulată: „l'Homme stupide“, este de părere că numele de „Homo sapiens“ cu care se clasează și oarecum se califică speța om în scara celorlalte vieți terestre, adaugă ca atribut un elogiu nemeritat „fiindcă omul în viața sa oferă atâtea exemple de prostie extraordinară încât pentru a-l caracteriza mai potrivit cu realitatea lucrurilor i s'ar potrivi numele de „Homo stultus“ adică om stupid“.

Asprimea cu care profesorul Ch. Richet ne califică e profund justificată. „Judecând lucrurile la suprafață am fi porniți să credem că inteligența omului este incomparabil mult superioară inteligenții animalelor. Dar să ne înțelegem, stupiditate nu înseamnă să nu pricepem, ci purtarea noastră tocmai deandoaselea de cum pricepem. Să știi ce e bine și să faci ce e rău; să-ți procuri durere știind că îți procuri durere; să cunoști cauza unei neplăceri și să te duci orbește spre ea, acestea înseamnă a fi stupid. Greșelile se mai trec când suntem victima unei pasiuni, fiindcă pasiunea e ca un torent care ia cu el tot ce-i iese în cale. Dar atunci când ne ducem singuri spre o nefericire

numai așa ca să ascultăm de prejudecăți, de erori, de judecăți false, strâmbe și extravagante, atunci nu mai putem fi scuzaibili“. „Suntem cu atât mai stupizi în faptele noastre cu cât suntem mai puțin ignoranți. Iată de ce animalele fiind cu desăvârșire ignorante nu sunt nici stupide nici proaste. Câinii de pildă nu știu că o boală oarecare a lor e contagioasă și deaceia cu toată primejdia unei contagiuni își lasă puii să se apropie de alte animale bolnave. Purtarea aceasta nu e stupiditate ci ignoranță“.

„Dacă luăm struguri, îi stoarcem, punem zeama lor la fermentat, apoi într'un alambic, la foc, culegem și condensăm vaporii care distilează, produsul îl repartizăm în butelii de sticlă multicoloră pentru a putea fi distribuită la o lume întreagă, fără îndoială că toate aceste operațiuni sunt o dovadă de inteligență fiindcă nici iepurii, nici pisicile, nici chiar maimuțele n'ar putea să facă așa ceva. Și totuși această inteligență nu duce decât la absurd. Inundarea cu alcool va strica mintea și sănătatea la mii de oameni, alterându-le sângele și sistemul nervos. Ar fi fost mai bine ca oamenii să nu mai fi cunoscut arta distilării ca și iepurii, pisicile și maimuțele“.

„*Tutunul*? O manie stranie, aberațiune absurdă. Mania mea de fumător (continuă profesorul Richet) este o demonstrațiune nouă neașteptată de prostie omenească incorigibilă“.

După cum vedem prof. Richet își administrează singur un duș răcoritor de tot și ne invită și pe noi să ne reconfortăm la aceeaș temperatură. Din rândurile de mai sus citate din însăși cartea profesorului Ch. Richet, acesta ca fiziolog și cercetător de seamă a timpurilor noastre, în mod hotărît și simplificând amabilitățile la forma lor esențială, trece obiceiul fumatului în rândul stupidităților ferm calificate.

Cred interesant pentru cetitor să spicuim câte ceva din trecutul romantic al acestei buruieni năbădăioase, amestec de otravă și balsam, de amar și dulce, buruiiana dracului, tămâia dracului sau cum i se mai zice „Iarba lui Nichipercea“ — Tutunul.

De unde și cum a venit? Cine a primit-o și cum de s'a vârat așa în sufletul omului?

Cei dintâi europeni care au cunoscut-o au fost marinarii lui Cristofor Columb. Acest iscusit navigator, după cum se știe, ajutat fiind în întreprinderea lui de către regina Izabela, a pornit dincolo de „Coloanele Hercule“ (azi Gibraltarul) luate de cei vechi drept marginea lumii — cu gândul precis de a găsi malul de vest al Oceanului Pacific. După o călătorie grea ajunge în noaptea de 11—12 Oct. 1492 în insula Guanahani (San Salvador). Locuitorii insulei speriați la vederea corăbiilor și a oame-nilor albi au ieșit întru întâmpinarea noilor sosiți cu daruri printre care se aflau și frunze de tutun. La câteva săptămâni debarcând într'altă insulă — Inaguasica — (Cuba de astăzi) s'a trimis pentru cercetarea insulei un grup de marinari; aceștia la întoarcere au raportat lui Columb că locuitorii insulei obișnuiesc să scoată fum pufăind dintr'un sul de frunze pe care-l țin în gură cu un capăt, fiind aprins la cealaltă extremitate. Băștinașii numeau sulul de frunze *tobac* iar planta de pe care culegeau frunzele o numeau *petun*.

De atunci Columb a mai făcut trei călătorii prin lumea nouă descoperită și în aceste ultime călătorii și-a luat tovarăș de drum și călugări misionari, veniți să creștineze locurile. Unul dintre acești călugări se numea *Ramon Pane*; acesta a stat mai multă vreme prin ținuturile lumii noi și cu acel prilej a observat multe din obiceiurile băștinașilor. Așa de pildă, în însemnările lui, călugărul Ramon

Pane relatează obiceiul locuitorilor de a trage pe nas praf preparat din frunze uscate de tutun (tabacul de mai târziu). Tot Ramon Pane pare a fi primul care a adus în Spania (1518) foi și semințe de tutun. Mai târziu această plantă s'a semănat prin grădini cu scop ornamental dar mai ales pentru proprietățile lui medicale.

În Franța tutunul a fost introdus de către călugărul *André Thévét* cam pe la 1556 și totuși numele lui nu este aproape deloc pomenit, trofeul fiind botezat cu numele lui *Jean Nicot*; într'adevăr numele științific al tutunului este „*Nicotiana tabacum*“ de unde derivă și numele de nicotină. De unde dar această neperitoare legătură între iarba lui Nichipercea și *Jean Nicot*?

Pe timpuri ca și acum, o idee sau un obicei se impunea mai ușor dacă era propusă sau aparținea unei persoane de o însemnătate mai ridicată. Despre tutun se spunea pe atunci multe minunății. Pe vremea aceea Jean Nicot era ambasadorul Franței la Lisabona. Într'o zi a primit de la un curtean câteva semințe de tutun pe care le-a și semănat în grădina ambasadei, cu scopul de a încerca proprietățile medicale ale tutunului, pe atunci foarte lăudate. Nu se ște prin ce împrejurări Jean Nicot a obținut rezultate bune în tratarea unor afecțiuni și entuziasmat recomandă tutunul ca iarbă de leac la toată lumea, și tot pe atunci ca o cinstire a lui Nicot tutunul se numea „iarba ambasadorului“.

După atâtea succese grija lui Nicot a fost să prezinte tutunul și reginei Caterina de Medicis, în semn de omagiu, dar și cu scopul de a-i propune un leac contra durerilor de cap de care suferea atât regina cât și fiul său Francisc al II-lea. Nu se știe în ce măsură regina a fost convinsă de proprietățile miraculoase ale tutunului în urma tra-

tamentului încercat, dar la rândul ei l'a propus cu tot prestigiul curții celorlalți muritori, socotindu-l ca o iarbă sfântă, iarba sfintei cruci, panaceu universal. Răspândirea tutunului în Franța se datorește așa dar lui Jean Nicot dar mai cu seamă reginei Caterina de Medicis. Ducele de Guise a propus să se dea ierbii numele de Nicotiana.

De aci începând, tutunul și obiceiul fumatului s'au întins repede, cuprinzând într'o sută de ani toată Europa, Asia și Africa.

În Italia a fost introdus tutunul tot pe vremea lui Nicot, de către cardinalul de Santa-Croce, nuniul Papal în Portugalia (1560).

În Anglia a fost introdus se pare de către un marinar favorit al reginei Elisabeta, Francisc Drake (1586). Din Constantinopol tutunul a trecut Bosforul, pe la începutul secolului al 16, în Asia Mică. Toată lumea fuma, toată lumea trăgea acum tabac pe nas; molima a invadat întreg pământul, cu toată împotrivirea unor oameni și chiar a oamenilor de seamă care aveau și autoritatea cuvenită.

Astfel *Murat al IV*, împăratul Turcilor (1611), condamna la moarte pe orice fumător, după ce mai întâi le străbătea nasul cu o pipă. — Jacques I în Anglia, a dus o aprigă luptă și a scris chiar împotriva fumatului: „acest obicei desgustător la vedere, respingător prin miros, periculos pentru creier, nesănătos pentru piept, care răspândește în exhalatiuni atât de infecte ca și cum ar ieși din adâncurile iadului“. Cu toate acestea lumea fuma, fuma, cu nesaț chiar și în biserică, ceea ce a făcut pe Papa *Urban al VIII* (1642) să hotărască excomunicarea tuturor acelor care vor fuma în biserică. În Transilvania o ordonanță din 1689 atrăgea atenția locuitorilor că vor fi amendați cu 200 florini și li se vor confisca pământurile dacă vor fi prinși cultivând tutunul. Lupta împotriva tutunului a

continuat apoi destul de înverșunată prin scrieri medicale, îngrozind lumea de efectele dezastruoase ale fumatului, în acelaș scop au apărut și multe ligi de propagandă. Degeaba! Iarba lui Nichipercea a învins, dracul s'a arătat mai tare decât duhurile bune. În ajutorul dracului a venit Statul. Aiurea ca și la noi o bună parte din prevederile bugetare ale statului și încă din prevederile cele mai serioase, stau răzămăte pe umerii lui Nichipercea: monopolul tutunurilor și al spirtoaselor aduc statului venituri sigure și deaceea cu tot paradoxul, cu toată antinomia existentă, statul se îngrijește foarte asiduu de tutun și de spirtoase. Gândiți-vă cum s'ar desechilibra punga statului când lumea ar lua de bună zisa doctorilor și a științei și n'ar mai fuma și nici n'ar consuma băuturi alcoolice. Evident că această pagubă s'ar putea acoperi și chiar întrece cu prisosință prin alte mijloace de venituri, mai ales într'o țară bogată cum este țara noastră; dovadă sunt țările mai puțin înzestrate în bogății naturale cum ar fi: Olanda, Elveția, țări foarte prospere și unde monopolul asupra tutunului și pact cu Nichipercea nu s'a făcut.

Ca să ne facem o idee cat de mult s'a răspândit fumatul în lume dau mai jos câteva date care aparțin unor statistici mai vechi (1891) înțelegând că astăzi aceste cifre sunt cu mult mai ridicate.

Producția totală de tutun de pe toată suprafața pământului: 985 milioane kilograme.

Fabrici pentru industria tutunului: Statele-Unite 1600; Germania 1500; Anglia 430; Franța 21; Italia 18.

Consumația de tutun s'a ridicat în Franța în 1887 la 35.000.000 kg. ceiace ar reprezenta un cub cu latura de 43 m. Tabacul de tras pe nas ar fi încăput într'o oală cilindrică cu diametrul de

22 m. și înălțimea de 31 m. Consumația de tutun cea mai mică, constatată în Finlanda, e cam de 300 gr. de locuitor într'un an, iar consumația cea mai mare e în Statele-Unite unde se ridică până la 3 kg. de locuitor într'un an. În România, Anglia, Italia, Franța se consumă aproape 1 kg.; în Norvegia, Japonia, Suedia, Danemarca între 1—1½ kg.; Grecia, Turcia, Germania, Austria, Ungaria până la 2 kg.; Belgia, Olanda, Elveția și Statele-Unite 3 kg.

Iată acum și câteva date mai recente. În America numărul țigaretelor fumate în 1914 a fost de 3000 milioane; în 1918 a crescut la 46.000 milioane iar în 1921 ajunge cifra de 52.000 milioane (citiți cinci zeci și două de mii de milioane).

În 1920 pe cap de locuitor consumația era de aproximativ 18 kg. În Anglia aproximativ 10 kg. În Olanda se fumează foarte mult; în 1924 s'a fumat 2.500 milioane țigări în valoare de aproape 2 miliarde lei. După unele statistici din 100 de copii de 6 ani 30 fumează; între 9—10 ani 50 fumează iar din 250 de copii de 11 ani 220 fumează.

În Austria câțiva medici au făcut o socoteală și au constatat cu surprindere că ceiace ar fi costat întreținerea pe un an a unor sanatorii de tuberculoși nevoite să închidă ușile din lipsă de bani, se cheltuia numai într'o singură zi cu fumatul. La fel în Germania întreținerea armatei în 1912 reprezenta o sumă mai mică decât suma care se cheltuia cu tutunul. În Statele Unite în 1921 s'a cheltuit cu fumatul 150 miliarde.

După cum s'a spus, introducerea tutunului în Europa se leagă de descoperirea Americii. Cercetătorii care s'au ocupat cu origina tutunului și a fumatului au găsit totuși obiceiul de a fuma și în celelalte continente dar după toate probabilitățile

nu se fuma tutun ci alte ierburi. Unii cercetători, ai hrisoavelor vechi, cred de a fi descoperit că și *Tata Noe* fuma, fiindcă după textele ebraice se spune că Noe s'a îmbătat cu „*jain*“ adică fum. Vedem dar că și lumea veche se îmbăta cu . . . fumuri.

Obiceiul fumatului la popoarele vechi ținea mai mult de practica lor religioasă strâns legată de practica medicinei și a magiei. Preoții Indieni numiți Buhili când aveau de răspuns la întrebările credincioșilor sau când aveau de tălmăcit ceva, se amțeau cu fum de tutun până când cădeau jos. bolborosind vorbe încurcate, amețind astfel la rândul lor pe bieții credincioși, mici, temători și prostiți față de puterile nevăzutului.

Sunt multe legende legate de tutun, stârnite fără îndoială din necazul sau bucuria cu care au privit oamenii obiceiul fumatului.

În Yucatan (Mexic) locuitorii credeau că în tutun stă încarnată Eva, socotită de ei o zeitate și deaceea tutunul era foarte folosit în ceremoniile religioase.

În Canada o legendă spune că odată niște vânători poposeau în jurul unui foc, luând masa. Nu departe de ei zăresc o femeie zgribulită și înfometată; vânătorii au îngrijit-o și i-au dat de mâncare. Drept mulțumire, femeia (care nu era decât o zână) a făgăduit vânătorilor că vor găsi pe acelaș loc de popas, peste 11 luni, răsplata ei. La întoarcere vânătorii au găsit într'adevăr un fir de porumb unde zâna atinse pământul cu mâna dreaptă, un fir de bob unde zâna atinse pământul cu mâna stângă și o sămânță de tutun unde zâna atinse pământul cu . . . șezutul.

Turcii au zvonit o legendă mai blândă și mai poetică. Profetul Mahomet a găsit o viperă amor-

țită într'o zi de iarnă; a ridicat-o și ca să se desmortească a pus-o în mânăca lui. Trezindu-se, vipera nerecunoscătoare, a mușcat mâna profetului; acesta a aruncat vipera la pământ și sugându-și rana a scuipat sângele în acelaș loc unde zăcea vipera. Din locul acela a ieșit tutunul care poartă în el și veninul viperei și dulceața gurii Profetului.

Iată acum o legendă din satele săsești din Ardeal; o transcriu din cartea interesantă a D-lui Petre E. Mihăilescu (vezi referințele): „Un țăran a văzut odată un teren plantat cu o plantă nemaivăzută de dânsul. Cum în mijlocul plantației se afla un om străin, țăranul întrebă ce plantă e acolo? Străinul îi răspunse: „Dacă ghicești numele acestei plante tot terenul acesta plantat va fi al tău, iar dacă în trei zile nu vei ghici atunci tu vei fi robul meu toată viața“. Țăranul uitându-se mai cu băgare de seamă la străin văzu cu groază că nu era om ca toți oamenii ci un diavol. Îngrozit plecă acasă unde povesti nevesti-si, foarte trist, ce a pățit. Femeea însă l'a liniștit răspunzându-i: „Să n'ai nici o grijă că am să aflu eu cum se numește planta aceea“. În ziua următoare femeea și-a uns tot trupul cu miere și s'a tăvălit apoi prin fulgi așa încât părea o pasăre. Apoi s'a dus pe ogorul diavolului, începu să alerge prin plantație mișcând mâinile ca și cum ar fi vrut să zboare. Când veni diavolul și văzu cea dihanie cu fulgi crezu că-i vre-o pasăre necunoscută lui și strigă la ea: „Huși pasăre, huș, că-mi calci tutunul“. Atât i-a trebuit femeii care a rupt-o la fugă acasă să spună bărbatului numele plantei. Acesta s'a dus repede la câmp și cum l'a văzut pe diavol i-a strigat cât a putut că terenul e plantat cu tutun. Diavolul furios, după ce a blestemat tutunul ca să nu fie de nici un folos omului și să se prefacă în fum și scrum, s'a dus în iadul lui.

De atunci femeile zic tutunului, pentru care bărbații au așa de mare simpatie, buruiiana dracului“.

Cum se fumează? Răspunsul cel mai prompt ar fi: „cu pasiune“ sau mai sigur și mai precis „cu patimă“, fără nici o socoteală, halandala. Se fumează îndată ce a răsărit soarele, se fumează înainte de ceai, după ceai sau cafea, se fumează înainte de supă, după supă, între feluri de mâncare, înainte de mâncare, înainte de fructe, după fructe, se fumează pentru necaz, pentru bucurie, când ești nervos, când vrei să fii elegant, când gândești, când compui, când n'ai ce face, când ești grav, când te culci, când ai insomnii; într'un cuvânt un fumător care se respectă abea așteaptă să fumeze. Așa a fost totdeauna patima fumatului. În vechime fumigațiunile erau legate de obiceiurile religioase, de magie sau de practica medicală, dar omul treptat și-a apropiat obiceiul fumatului independent de orice rit, independent de orice folosire mai mult sau mai puțin practic justificată și s'a trezit astfel cu o patimă în plus și se înțelege și cu o pagubă în plus.

Tutunul așa cum era fumat de indigenii din America și cum mai este fumat și astăzi prin ținu-

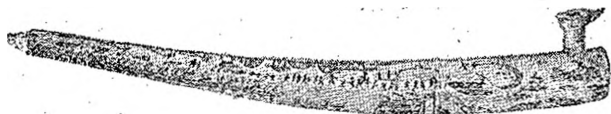

Un fumător la pământ.

turile sălbatice, ținea numai de patimă. Dulcea amețală și plutire ce procura fumul tutunului era un mijloc practic de a evada o clipă din cătușele lutului pe care omul le-a simțit totdeauna grele, dar pe calea aceasta lutul și-a pus o cătușă mai mult.

Judecați numai după figura alăturată ce gimnastică

incomodă acceptă fumătorul numai de dragul fumului de tutun; un mic cuptoraș la nivelul pământului cu o adâncătură potrivită să primească frunza de tutun și străbătut cu un tub de trestie până sub cuptor; cu te miri ce și iată cum iscusința omului a găsit un nou mijloc de fericire pământescă. Acest sistem primitiv a evoluat repede și încă din 1600 găsim tot felul de ustensile de fumat adaptate cât mai bine și înfrumusețate. Lăsând la o parte sulurile din foi de tutun, descoperite în lumea nouă de marinarii lui Columb, la început s'a fumat numai cu pipa, aceasta căpătând tot felul de forme, de la cele mai simple până la cele mai artistic con-

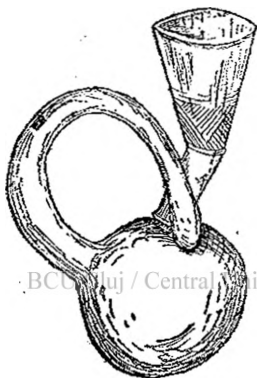
BCU Cluj / Central University Library Cluj
Pipă eschimosă din fildes.

cepute și executate cu încrustări de argint, aur, fildes, pietre prețioase. Cei bogați își permiteau firește tot luxul și fantezia, dar nici cei săraci nu se lăsau mai prejos și ne este cunoscut obiceiul oriental de a oferi musafirilor veniți în vizită, o ședință de fumat cu ciubuce, narghilele, pe care anfitrionul le pune la dispoziție din colecția lui bogată și frumoasă, după cum era darea de mână a fiecăruia.

Narghilea este de origine persană; la început s'a făcut din coajă de nucă de cocos. Sugestia folosirii nucii de cocos, Persanii au luat-o de la hinduși. Aceștia aveau ideea că orice băutură luată prin nuca de cocos se purifică. Denumirea de „narghilea” vine de la cuvântul persan „narghel” care înseamnă nucă de cocos.

În Persia ca și în Turcia fumatul a fost foarte răspândit încă din 1637 cu toate că autoritățile timpului s'au împotrivit. Se istorisește bunăoară că șahul Abbas nu putea să sufere fumatul, și odată, ca să-și bată joc de curtenii lui fumători le-a servit la o masă narghilele cu baligă de cal.

În Europa de la început a pătruns mai mult obiceiul tabacului de tras pe nas. A apărut îndată o

Narghilea din tidvã.

industrie înfloritoare de tabachere pentru portul pulberii de tabac; de la chișca rurală până la cutiutele minuscule și fin cizelate și împodobite, din poșeta doamnelor de elită și de elegante maniere, s'a creat o întreagă gamă de cutiute care de care mai frumoase, mai elegante, și mai fin încrustate. Pipa era socotită de gust și factură vulgară, totuși a prins și iată o amintire istorică de care se leagă introducerea fumatului cu pipa în Franța. *Jean*

Bart, ilustrul corsar, avea patima fumatului și fuma cu pipa. Într'o zi fu atras prin viclenie pe un vapor englez; Englezii îl urau și-l urmăreau fiindcă marina lor a avut multe de îndurat de la aventurile lui Jean Bart. Au găsit momentul prielnic să pună mâna pe el și să-l ducă burduf în Anglia. Jean Bart își dădu seama că fusese prins în cursă, nu-și pierdu cumpătul și rotindu-și ochii văzu pe puntea vaporului niște butoaie cu pulbere de praf de pușcă. Într'o clipă fu lângă ele și cu pipa aprinsă în mână amenință că va arunca nava în aer.

Marinarii englezi de spaimă o rupseră la fugă în timp ce marinarii francezi de pe puntea vaporului apropiat veniră în ajutorul lui Jean Bart, măcelărind tot echipajul vasului englez. Se spune că de atunci ar fi apărut în Franța obiceiul fumatului cu pipa ca un semn de omagiu adus lui Jean Bart.

În Anglia cel dintâiu care a fumat cu pipa a fost Sir Valter Raleigh. Obiceiul l'a importat din Virginia în urma unei expediții pe timpul reginei Elisabeta. Numele lui Raleigh a devenit atât de popular încât copiii de școală întrebați ce știu de marinarul Raleigh, răspundeau: „Sir Walter Raleigh a introdus tutunul în Europa“.

Țigaretetele au apărut mai târziu, mai întâiu în

Pipă chinezască din os de om.

Spania unde luase deja ființă o manufactură de tutun la Sevilla. În Anglia cel dintâiu care a fost văzut fumând țigaretă era un grec John Theodori în 1861. Pe timpul reginei Victoria lumea era încă potrivnică obiceiului de a fuma, în special doamnele erau foarte înverșunate, dar treptat s'a îmblânzit toată lumea (sic transit) ...și astăzi în Anglia atât doamnele cât și domnii fumează curent și natural.

De ce fumăm? Desigur că fiecare are motivele lui pe care ține să le susție cu aceeaș elocvență banală. La început fumatul se ia din spirit de imitație, ca maimuțele, apoi intervin și factori de ordin psihologic și fiziologic. Pare că un prim factor psiho-fiziologic și fiziologic ar fi *licul*. După cum

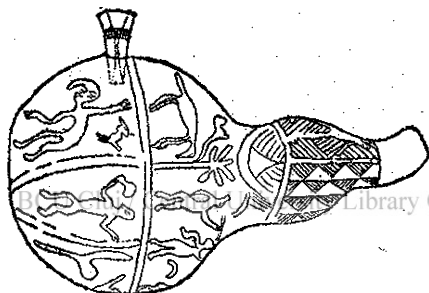
copiilor mici le place să șadă cu tetina în gură, sau celor mai evoluți le place să șadă cu degetul în gură, tot așa și noi cei mari fiind și mai evoluți ne place să stăm cu țigara în gură, în colțul gurii, cu mucul de țigară stins, galben și murdar, uitat din afectată blazare și lipit de buze sau bălăbănind în timpul conversației; stăm cu pipa stinsă în gură, uitată, fără să ne gândim la nimic, în timp ce alții luptând eroic cu patima tutunului țin în gură țigarete false cu droguri mirositoare și

Pipă indiană.

sănătoase iar acei cu înțelepciune mai blândă, înlocuiesc ticul tutunului mestecând smochine sau caramelle. Ticul poate fi și oostenire nervoasă care se manifestă foarte variat. Spiritul de imitație hotărăște primele începuturi ale fumatului. Copiii și sexul frumos de cele mai multe ori continuă fumatul din imitație; doamnele mai ales cred că pe calea aceasta pot fi și mai frumoase. O țigară oferă prilejul atâtor mișcări uneori studiate cu grijă, altele spontane, în ajutorul unei idei nerostite, care îmbinate cu ceiace a lăsat natura în generozitatea ei adaugă de multe ori o grație în plus unei cuconițe. Doamnele mai în vârstă cred

că găsesc într'o țigaretă aprinsă degajat, o așezare mai solidă în idei și un temeiu de îndrăzneală mai multă la glume. De obicei doamnele care fumează au totdeauna idei imutabile despre bărbați și noțiuni foarte labile despre amor. Și domniile cu extravaganta lor, din rafinement sau perversitate, simt plăcerea iuțelii fumului de tutun în gură, în nas; alții jură că n'au înțeles nimic dacă n'au tras fumul până în „coșul pieptului“, acolo cât mai adânc. În timpul războiului câteodată tutunul era greu de

Pipă din tidvă.

procurat și militarii erau fericiți dacă puteau simți fumul de tutun chiar trecut din gură în gură, camaradereste. Excursioniștii cunosc cât de util e să rătăcească în sacul lor de drum câte un pachet două de tutun cu care de multe ori hotărâști bunăvoința vreunui cioban ca să-ți fie de ajutor prin munți, prin păduri, pe unde întâmplarea te-a făcut să rătăcești. Cunoaștem cu toții obiceiul țiganilor sau a tuturor nevoiașilor vagabonzi de a aduna mucuri de țigări. La Napoli, la capătul străzii „Foria“, într'o piață în fața unui azil „Albergo dei poveri“, am întâlnit acum câțiva ani un comerț cu mucuri de țigări „mozzoconi“; cei calici de toț

adunau mucerile de pe străzi iar cei mai puțin calici, fie dintr'un sentiment de demnitate personală sau poate mai puțin întreprinzători, cumpărau mucerile din.... comerț. Fantezia îndeamnă și pasionează pe fumători; unii fumează numai de dragul de a vedea rotogoale de fum unde își descurcă și conturează ei ideile sau visurile. Sir Walter Scott în 1825 scria în jurnalul său că după masă fumează două țigări care au efectul sedativ (calmant):

„Just to drive the cold winter away
And down the fatigues of the day“.

(Numai bun să alungè frigul iernii
și să împrăștie oboseala zilei)

Efectul calmant al fumului de tutun se datorește nicotinei care are proprietăți narcotice după cum vom vedea în partea II-a a acestei expunerii.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tutunul din punct de vedere botanic este o plantă erbacee din familia Solaneelor, adică din aceeași familie cu tomatele, cartoful și vinetele. Tutunul în termeni științifici e numit „*Nicotiana tabacum*“ având flori de culori diferite, albe, gălbui, verzui, sau purpurii după varietăți. Varietățile cultivate mai mult sunt: *N. tabacum macrophylla*, *rustica* și *quadri-valvis*. În manufactura tutunurilor, specialiștii deosebesc varietățile după nervurile frunzei. Tutunul are o mare putere de adaptare, trăind de la 32° latitudine nordică la 62° (Scandinavia). După cum am amintit, în vechime tutunul era socotit ca o iarbă de leac. Într'o carte de chimie de la sfârșitul secolului al 17-lea Dr. Nicolas Lemery amintește că tutunul în combinație cu diferite uleiuri și cu *distilat de cap de om* e folosit ca medicament. La fel tot cu scop doctoricesc tabacul asociat cu pulbere de cuib de rândunică e bun în tratamentul diferitelor boli. După spusele brazilienilor tutunul

fumat pe gură și pe nas e foarte sănătos fiindcă distilă și consumă „umorile superflue“ ale creierului; tutunul potolește setea și foamea pe câtva timp. Pe timpuri sub denumirea de *teriac* era cunoscut un medicament foarte complicat, un amestec de tot ce nu crezi, bun aproape la toate cele. Sub ministerul lui Guizot (1837) ca să nu se rupă cu trecutul și cu obiceiurile lumii medicale, printre medicamente s'a mai trecut în codex și teriacul cu o formulă mai redusă, numai 72 de elemente, printre care figura și tutunul.

Un fumător hindus din narghilea (sculptură).

Din nefericire sub orice formă a fost folosit tutunul, numai bine nu putea să facă și despre aceasta ne vom da seama în cele ce urmează.

PARTEA II-a

Proprietățile chimice ale fumului de tutun. Prin arderea înceată a frunzelor în general, se produc vapori de amoniac, piridină sau derivați de piridină. Aceste substanțe au o acțiune iritantă asupra mucoasei bucale, a căilor respiratorii, asupra ochilor. Din cauza lor se constată nu rare ori cazuri de iritație permanentă a limbii, a gâtului, cazuri de conjunctivită; tusea supărătoare a fumătorului, tot acestor substanțe se datorește.

În timpul fumatului frunza de tutun mai dă și CO, gaz toxic. În sălile cu fumători mulți, cantitatea de gaz crescând, atmosfera devine cu atât mai toxică. S'a făcut analiza aerului din sălile cazinourilor unde se fumează din belșug și s'a găsit CO aproximativ 0,01 gr. la 100 cc. de aer. Proporțiunea aceasta nu este grav toxică dar nu e deloc sănătoasă, fiindcă CO se combină cu hemoglobina sângelui realizând un compus incapabil să mai reție oxigenul aerului respirat. Prin urmare sângele intrat în combinație cu CO este pierdut pentru organism. Fumul direct al țigaretelor sau al țigărilor de foi conține cantități mari de CO, până la 0,5%, dar odată cu fumul se aspiră și aer încât prezența oxidului de carbon dacă nu prezintă o primejdie de

primă importanță totuși intră în rândul socotelilor alături de alți factori vătămători.

Nicotina e toată otrava din fericirea fumului de tutun. Chimicește nicotina este un alcaloid volatil. În frunzele de tutun nicotina se găsește combinată cu acizi organici, iar în timpul fumatului o parte este distrusă de foc, iar altă parte se desprinde din forma ei chimică combinată și apare în fum ca nicotină liberă.

Cu cât o țigară de foi sau o țigaretă este mai umedă cu atât cantitatea de nicotină din fum e mai mare. Iată cum se explică fenomenul acesta. O țigară umedă arde mai greu, temperatura de ardere e mai scăzută, din această cauză cantitatea de nicotină ce se distruge e mai mică; cea mai mare parte din nicotină se volatilizează și se concentrează treptat condensându-se îndărătul capătului aprins pe tutun, în tot lungul țigării. La fiecare nouă aspirațiune curentul fierbinte din vârful țigării va străbate mereu o pătură de tutun încărcată din ce în ce mai mult cu nicotină condensată și se înțelege că tot de atâtea ori fumul va intra în gură, cu o cantitate mai mare de nicotină volatilizată fie dela punctul de ardere, dar mai ales din nicotina condensată care sub acțiunea curentului fierbinte se volatilizează din nou. Din contra, o țigară cu tutun bine uscat, arde bine și mult mai fierbinte, ceiace ajută foarte mult la distrugerea nicotinei într'o proporție mai mare; și în cazul acesta procesul condensării e mult mai scăzut.

Pentru motivul expus mai sus, vom recunoaște dece este mai recomandabil să se fumeze țigaretă decât țigări de foi și dece fumatul cu pipa e mai igienic. Într'adevăr o țigaretă uscată, arzând mai repede decât o țigară de foi, procesul condensării nicotinei cu toate urmările expuse mai sus, este mult scăzut. Pipa când e bună și fabricată după

toate datele tehnice, prezintă și ea un avantaj față de țigări sau țigarete. O pipă bună are dispozitive care-i măresc suprafața interioară, asigurând astfel răcirea fumului, condensarea vaporilor de apă și a substanțelor volatile. Acestea din urmă odată condensate nu mai pot fi revolatilizate fiindcă curentul din pipă e rece.

S'au făcut în acest domeniu experiențe, care dovedesc temeinicia afirmațiilor de mai sus. Iată de pildă un exemplu: frunza țigărilor de foi Manila au mai puțină nicotină decât frunza țigaretelor Virginia. Totuși dacă se fumează o greutate egală de țigări și țigarete, se constată că fumul țigărilor cu tutun umed de Manila au procentual mai multă nicotină decât al țigaretelor cu tutun uscat de Virginia.

Cantitatea de nicotină din frunzele de tutun variază: de pildă tutunul Havana are cam 1,5 gr. %, Maryland 2 gr. %, Virginia 6 gr. %. La noi, în țară un studiu amănunțit asupra acestei chestiuni a fost făcut de D-I. Dr. Vlădescu. Iată câteva date împrumutate din lucrarea D-sale :

Tutun Regal	0,595—1,826 gr. %
„ Lux	0,945—2,037 „
Calitatea I	1,408—2,257 „
„ II	1,549—2,333 „
„ III	1,273—3,105 „

Cantitatea de nicotină variază după varietatea tutunului considerat.

Chestiunea cantității de nicotină din fumul țigărilor, după cum am remarcat mai sus, stă în legătură mai întâiu cu umiditatea tutunului. Dar sunt și alți factori, cum ar fi desimea tutunului

din țigară, sau rezezierea cu care se fumează; o țigară fumată tacticos, cu aspirațiuni încete, va avea un fum mai bogat în nicotină. O pipă cu sisteme de răcire internă va da un fum mai sărac în nicotină decât o pipă fierbinte.

Fumând o țigaretă cu tutun de lux, și ținând seama de nicotina arsă și de cea condensată și rămasă în mucusul de țigară, fumul aspirat ar conține în mijlociu 1 mgr. de nicotină; 20—25 țigări fumate la intervale scurte ar introduce în organism 20—25 mgr. de nicotină capabilă să provoace grele turburări fiziologice. Doza mortală pentru om variază între 60—120 mgr. de nicotină

Pentru a înlătura nicotina s'au încercat diferite procedee; amintim extragerea cu solvenți potriviți, sau tratarea tutunului cu vapori supraîncălziți sau chiar menținerea tutunului la o temperatură de peste 100.

Procedeele acestea au dat unele ameliorări, dar problema rămâne deschisă pentru viitor.

Sănătatea și tutunul

Să urmărim acum mai deaproape care sunt efectele dăunătoare asupra sănătății omului a fumului de tutun. Această chestiune a fost mult desbătută și părerile au fost împărțite și de multe ori contradictorii.

După cum am amintit, substanța otrăvitoare din tutun este nicotina. Asupra acestui punct nu mai există nici o îndoială; experiențele au adus dovezi cu prisosință. O picătură de nicotină pusă pe limba unei pisici, o ucide în 2 minute; o picătură de nicotină pusă pe ochiul unui iepuraș, provoacă aproape instantaneu convulsii și chiar moartea. Jumătate de gram de nicotină poate provoca moartea unui om. Cinci-șase semințe de tutun (care sunt

nici cât un punct făcut cu vârful de creion pe hârtie) înghițite, provoacă vărsături. O țigaretă care ar avea 250 miligrame de nicotină, după ardere, fumul nu conține decât 40 miligrame. Dacă acest fum e tras în piept așa după cum numai fumătorii de rasă știu să o facă, atunci 35 miligrame de nicotină rămân rezorbite pe pereții căilor respiratorii; dacă țigareta e numai pufăită, fără a trage fumul în piept, atunci numai 7 miligrame de nicotină sunt rezorbite. Se pare că nicotina astfel absorbită se elimină foarte greu din organism. La un congres internațional de fiziologie din Anglia în 1923, un cercetător a adus probe că numai după fumatul unei singure țigaretete, timp de 8 ore, încă se mai găsea nicotină în urină. Oricum ar fi folosit tutunul, fumat, mestecat în gură, cum fac unii lucrători în porturi, sau marinarii, tras pe nas sub formă de pulbere de tabac, produce turburări fiziologice uneori foarte grave. Altădată era obiceiul, pe care îl mai întâlnim și acum, să se folosească zeama de tutun, pentru distrus paraziții de pe capul copiilor murdari, sau pentru tratat unele bube de pe corp; s'au înregistrat astfel multe cazuri de intoxicare, uneori mortale.

Asupra tubului digestiv, observațiunile clinice au dovedit strânse legături între diferitele tulburări de digestie și obiceiul fumatului. E drept că fumatul crește secrețiunile glandelor digestive. Am observat cu toții o salivare bogată în timpul fumatului; la fel și secrețiunea stomacului, a intestinelor, și a glandelor anexe este activată sub acțiunea fumatului. Dar după această accelerare a secrețiunii, urmează o stare de depresiune, iar cu timpul se observă și turburări în calitatea secrețiunilor. Astfel se crede că hiperaciditatea este de multe ori datorită fumatului excesiv. Conracțiunile normale automate ale tubului digestiv, de care

pare că se leagă și senzația de foame, sunt oprite sub acțiunea fumatului. Așa se explică de ce mulți fumători, când „beau o țigară“ parcă le ține și de foame.

Cu ajutorul razelor X, s'a putut constata într' adevăr că în timpul fumatului unei țigaretete, mișcările automate ale stomacului sunt încetinite timp de 15-18 minute. Toate acestea sunt turburări serioase în funcționarea normală a tubului digestiv.

Aparatul circulator se resimte destul de mult sub acțiunea fumatului. Cei neobișnuiți cu tutunul simt chiar dela prima țigară o accelerare a bătăilor inimii. Dar și majoritatea fumătorilor obișnuiți pot constata un puls mai accelerat, cu 10 - 12 bătăi mai mult pe minut. S'a observat la unii fumători începători și chiar și la cei mai încercați, neregularități în bătăile inimii (aritmii). Aceste aritmii pot sfârși printr'o sincopă mortală la oameni între 35—50 ani. Pulsațiile accelerate pot avea drept consecință o creștere a tensiunii arteriale cu 15—20 mm. Dar acest fenomen nu pare a fi cu nimic îngrijorător. O consecință serioasă a fumatului este sclerozarea arterelor care după cum știm atrage după ea creșterea tensiunii arteriale. În general observațiunile clinice tind să stabilească o strânsă legătură între fumat și tensiunea arterială atribuind nicotinei proprietatea de a grăbi sclerozarea arterelor. Pe cale experimentală s'a putut demonstra pe animale, în special pe iepuri, că injecțiuni cu nicotină, în doze potrivite, produc arterio-scleroza. Unii medici, însemnând observațiunile lor, au găsit că dintr'o mie de cazuri de scleroză a arterelor coronare (artere hrănitore ale pereților inimii) 42% din bolnavi erau mari fumători.

Asupra sistemului nervos, nicotina are o acțiune excitatoare și inhibitoare. Observațiuni curente fi-

ziologice constată acest dublu efect, fenomen care n'a fost încă lămurit. În stări de depresiune psihică fumatul unei țigări, parcă limpezește sufletul; după cum în stări de nervozitate prea accentuată o țigară are un efect liniștitor. Spuneam că 500 miligrame de nicotină pot provoca moartea unui om. Dacă am fuma 15 țigarete pe zi și ținând seama de cantitatea de nicotină dintr'o țigaretă (250 miligrame), zilnic am aspira 3,750 grame nicotină; dar din aceasta numai 14% este absorbită pe căile respiratoare (mucoasa bucală, bronhiile, epiteliu pulmonar) adică 525 miligrame. De ce această cantitate nu este toxică? Fiindcă o parte din nicotină este eliminată pe cale urinară, iar altă parte este distrusă de organism; se crede iarăși că ficatul ar reține o parte din nicotină pe care o distruge apoi treptat. Numai când se fumează peste măsură, astfel încât puterea de eliminare și de distrugere a nicotinei să fie depășită de cantitățile noi de nicotină mereu aduse în organism, numai atunci apar și fenomenele toxice. Fumători obișnuiți când se întrec cu gluma, au și ei turburări toxice, manifestate prin dureri de cap, tremurăturile mâinilor, greață, vărsături, puls slab, paloare, sudori reci.

Abuzul de tutun de la 20 țigarete în sus poate provoca o intoxicație cronică cu urmări foarte supărătoare, uneori grave.

Amețeala, pierderea memoriei, palpitațiuni, dureri de stomac, constipație, scăderea acuității simțurilor, în special a vederii, congestie cerebrală cu pierderea cunoștinței, iată un tablou cu multe fericiri către care alergăm de bună voe.

Putem să ne abținem de la fumat? Sigur și fără nici o pagubă; dimpotrivă economisim și sănătate și bani.

După filozofia epicureană, „plăcerea este singurul bun pe lume fiindcă este cerută de structura ființei noastre, dar nu-și mai are senz dacă pune viața în primejdie“. Rușine și nefericire aceluia care abuză de plăceri, fiindcă excesul oricărei plăceri sfârșește fatal în durere. Trebuie să ne impunem mereu înțelepciune, moderație, prudență. Plăcerea este perfectă când nu aduce nici un neajuns ființei noastre. Dar orice plăcere prelungită sau exagerată atrage ca o consecință necesară, suferință și dezechilibru. Prin urmare trebuie să fim stăpâni pe noi“.

A fi stăpâni pe noi este o virtute care ar schimba mult fața lumii. A reuși să fim stăpâni pe noi înseamnă că am câștigat cea mai perfectă libertate morală. Această libertate se câștigă și ea cu trudă. Odată câștigată ea este „o recompensă; recompensa cea mai mare, cea mai fecundă în fericire... dar o recompensă de eforturi prelungite pe care puțini oameni au curajul să le încerce“. De aceea, puțini sunt oamenii stăpâni pe ei înșiși. Charles Richet, de care am amintit la începutul acestei expuneri, într'o altă carte a sa: „l'Intelligence de l'homme“ crede imposibil să fim totdeauna stăpâni pe noi: „Dar cel puțin e bine să știm să fim măcar uneori. Poate că în ziua când vom gusta bucuria acestei victorii de a ne fi stăpânit măcar odată, vom fi îndemnați să mai repetăm acea bucurie“.

Referințe

- Aperson**, 1916. „The Social History of smoking“. Putnam's sons New-York.
- Billings**, 1875. „Tobacco; its culture, manufacture and use“. Hartford, Amer. Publishing company.
- Robert Candell**, 1930. „Ein Büchlein vom Rauchen und Rauchgerät“. (Die Sammlung Hans Neuerburg).
- H. A. Depierris**, 1898. „Le tabac“. Ed. Flammarion.
- W. E. Dixon**, 1927. „The tabacco habit“. (British Medical Journal).
- P. Mihăescu**, 1931. „Tutunul în trecutul Țării Românești“. Ed. „Cartea Românească“.
- J. Payot**, „L'éducation de la volonté“. Editura Felix Alcan.
- Ch. Richet**, „L'homme stupide“. Ed. Felix Alcan.
- I. Vlădescu**, 1932. „Contribuțiuni la studiul chimic al varietăților românești de tutunuri fermentate“. Bul. ferm. cult. tutunului. An. XXI, 413.

BIBL. UNIV. CLUJ

1914 -5. IV. 1939

EXEMPLAR LEGAL

A apărut:

I. SIMIONESCU

TINERE, CUNDAȘTE-ȚI ARBORII

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Vol. de 110 pag. cu 125 figuri și 4
plănșe din care una e reproducerea
frumosului tablou: *Pădurea'n toamnă*
de Andreescu.

Lei 60.—

Cine va citi această carte, scrisă lim-
pede, pe înțeles, nu numai că va ști
să deosebească felul arborilor și al ar-
buștilor de la noi, dar va căpăta o
înțelegere a vieții lor ca ființi; îi va
îngriji, îi va iubi.

EDITURA

„CARTEA ROMÂNEASCĂ”

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE

A AJUNS BIBLIOTECA IEFTINĂ CEA
MAI CĂLITATĂ, DE TOȚI ACEI CARE
NEAVÂND BANI MULȚI DE DAT PE
CĂRȚI, DORESC ÎNSĂ SĂ SE INSTRU-
IASCĂ. CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE
SUNT ÎN ADEVĂR FOLOSITOARE
PENTRU TOȚI.

NICI ÎN STRĂINĂTATE NU EXISTĂ O
ASEMENEA VARIATĂ BIBLIOTECĂ ȘI
MAI ALES ATÂT DE IEFTINĂ STÂND
LA ÎNDĂMÂNA TUTURORA.

NU E PĂCAT SĂ NU SE GĂSEASCĂ
ÎN CASA ORI CĂRUI CĂRTURAR?

PANA'N PREZENT S'AU TIPĂRIT
2.246.000 CĂRȚILII DE CĂTE 32
PAGINI.

Ultimele cărjului apărute din

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE

Orice număr numai 8 lei

TH. SIMENSCHI. Invățătura în Indii.

Interesantă arătare a metodelor de învățare în patria lui Tagore și a lui Gandhi.

I. POPU-CÂMPEANU. Plante străine din comerț.

Nu ești curios să afli unde și cum trăește : Ceaiul, Bananul, Trestia-de-zahăr ș. a.?

A. GOROVEI. Lămurirea constituției celei noi.

Titlul arată și importanța cuprinsului.

I. ANDRIEȘESCU. V. Pârvan.

Filosof, istoric, arheolog, Pârvan a fost unul din învățații noștri de samă.

V. GHETEĂ. Ion Creangă, pedagog și învățător.

Interesant pentru învățători în special.

I. SIMIONESCU. Cartea Românească.

Pe scurt se arată istoricul marel edituri, cât și avântul întreprinderii.

Dr. N. GAVRILESCU. Vitaminele.

FIE CARE CĂRȚULIE NU ARE PREȚ MAI MARE
DE CÂT AL UNUI ZIAR SĂPTĂMÂNAL (5 LEI,
BCU Cluj / Central University Library Cluj
CELE CU* 8 LEI). TRIMEȚÂND BANII PRIN MAN-
DAT POȘTAL E PRIMITĂ CARTEA PRIN POȘTĂ.

„CUNOSTINȚE FOLOSITOARE“

Nr.

17. Rătăcirii bolșeviste de MAIOR I. MIHAI.
20. Răsadnița și plantele din răsad de V. SADOVEANU.
22. Meșteșugul vopsitului cu buruienii de ART. GOROVEI.*
24. Păstrarea cărnii de porc de G. GHEORGHIU.*
29. Beția de DR. EMIL. GHEORGHIU.
33. Mama și copilul de PROF. M. MANICATIDE.*
36. Omul și societatea de AL. GIUGLEA.
37. Bucătăria sătenței de MARIA GEN. DOBRESCU.*
38. Sfecia ue zahar de C. LACRIȚEANU.
39. Ingrășarea pământului de I. M. DOBRESCU.
40. Friguri de bălă de DR. T. DUMITRESCU.
41. Banul de A. GIUGLEA.
42. Sfaturi practice de ING. A. SCHORR
43. Lămurirea calendarului de A. GIUGLEA.
44. Conjunctivita granuloasă de DR. GLAVAN.
45. Buruioni de leac de A. VOLANSCHI.
46. Sfaturi casnice de MAICA RALUCA.
47. Cultura tomatelor de I. IZVORAN.
48. Rețete pentru gospodina de MAICA RALUCA.

Nr.

49. Lingoarea de DR. I. DUMITRESCU.
50. Blenoragia sau sculumental de DR. N. IOAN.
51. Practica agricolă de A. BEJENARI.
52. Apa de băut de DR. I. BALTEANU.
53. Tifosul exantematic de TUDOR DUMITRESCU.
54. Boatele animalelor de I. POPU CÂMPEANU
55. Lucrări din pănuișle de porumb de TITUS G. MINEA.
56. Cartoful de I. POPU-CÂMPEANU.
57. Cum să trăim de DR. F. GRUNFELD.
58. Lucrări din paa și sorg de TITUS G. MINEA.
59. Insectele vătămătoare pentru arborii noștri roditori de GH. FIINȚESCU.*
60. Vaca cu lapte de M. GATAN.*
61. Mierea și Ceara de CONST. IONESCU CRISTEȘTI.*
62. Indrumări agricole de C. IONESCU CRISTEȘTI.*
63. Creșterea păsărilor de PETRONIUS BEJAN.*
64. 101 feiuri din ouă de SANDA MARIN*
65. Plante de nutreț de PETRONIUS BEJAN.*
66. Lămurirea constituției celei noi de A. GOROVEI.*

Seria C. „DIN LUMEA LARGĂ“.

Nr.

3. Munții Apusenii de M. DAVID.*
5. Bucovina de I. SIMIONESCU.*
6. Basarabia de G. NĂSTASE.*
7. Dobrogea de C. BRĂTESCU.*
10. Viața în adâncul mării de C. MOTAȘ.
- 11—12. A. Șaguna de I. LUPAȘ.*
14. Românii de peste Nistru de V. HAREA.*
16. Lituania de G. NASTASE.
19. Românii din Ungaria de I. GHEORGHESCU.
20. Jud. Turda Arieș de I. MUREȘEANU.
21. Țara Hațegului de GAVRIL TODICA.
22. Spiru C. Haret de I. SIMIONESCU.
23. Danemarca de MAEDA D. NICOLAESCU.
24. N. Milescu în China de I. SIMIONESCU.
25. Cetăția moldovenești de pe Nistru de APOSTOL D. CULEA.
26. Românii din Bulgaria de EM. BUGUȚA

Nr.

27. Valea Jiului din Ardeal de P. HOȘSU-LONGIN.
28. Țara Bârsel de N. OROVIDAN.
29. Vechiul ținut al Sucevei de V. CIUREA.
30. Macedo-Românii de TACHE PAPA-HAGI.
31. Românii din Banatul Jugoslav de PR. BIZEREA.
32. Coasta de Azur de I. SIMIONESCU.*
33. Elveția de TRAIAN G. ZAHARIA.
34. Maramureșul de GH. VORNICU.
35. Austria de I. SIMIONESCU.
36. Belgia de TRAIAN G. ZAHARIA.
37. Afganistanul de I. SIMIONESCU.
38. Anastasia Șaguna de DR. I. LUPAȘ
39. Blajul de ALEX. LUPEANU-MELIN.*
40. Marea Neagră de DR. I. LEȚI.
41. Pe urmele lui Robinson Crusoe de I. SIMIONESCU.
42. Din Norvegia de I. COMEA.*
43. Din vremea lui Ștefan cel Mare de GEN. R. ROSETTI.*
44. Japonia de I. SIMIONESCU.*

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

Nr.

45. Otarul Savant de I. SIMIONESCU.*
46. Intr'o mănăstire din Himalaya de MIRCEA ELIADE.*
47. Dănilă Apostol de N. P. SMOCHINĂ.*
48. Govora și Călimănești de I. SIMIONESCU.*
49. Sgările norii New-Yorkului de PETRU COMARNESCU.*
50. Nicolae Băicescu de V. SASSU.*
51. Țara visurilor împlietrite (EGIPTUL) de MIRCEA HEROVANU.*
52. Gh. I. Donici de GEN. R. R. ROSETTI.*
53. A. Odobescu de AL. TZIGARA-SAMURCAȘ.*
54. Banatul de PROF. D. IZVERNICEANU
55. Țara Zarandului de G. CAMBER.*
56. Iordache Bolșescu de N. BANESCU*
57. Cucuroștii de V. MIHĂILESCU.*
58. Turismul de AUREL PIȚU.*
59. Abisinia de I. SIMIONESCU.*
60. Polonia de I. SIMIONESCU.

Nr.

61. Date istorice și culturale din România de CRONICAR.*
62. Carmen-Sylva (TEKIRBHIOL) de DR. COCA ODESEANU.*
63. Gh. Coșbuc de V. M. SASSU*
64. A. Philippide de I. IORDAN*
65. N. Gano de A. GOROVEI*
66. Lecturi geografice.—Asla de I. SIMIONESCU.*
67. N. Machiavelli de VL. BOANTA*
68. Gh. Lazăr de PAUL PAPODOZOL*
69. I. Urban-Jarnik de A. GOROVEI*
70. G. Enescu de M. COSTIN.*
71. Dr. C. I. Istrati de C. KIRIȚESCU.*
72. Alexandru Vlahuță de V. M. SASSU*
73. Vasile Pârvan de I. ANDRIEȘERU*
74. Ion Creangă pedagog și învățător de V. GHEȚEA.*
75. Republica Moldovenească a Sovietelor de N. P. SMOCHINĂ.*
76. Panait Cerna de LUCIAN PREDESCU.*

Seria D. „ȘTIINȚA APLICATĂ“.

Nr.

1. Fabricarea răpunului de A. SCHORR.
2. Motorul Diesel de ING. CASETTI.*
3. Industria Parfumului de E. SEVERIN.
- 4—5. Aerul lichid de ILIE MATEI.
6. Industria Azotului de L. CATON.
- 7—9. Locomotiva de ING. CASETTI.
10. Aeroplanul de DR. V. ANASTASIU.
11. Baloane și Dirijabile de C. MIHĂILESCU.
12. Betonul Armat de ING. N. GANEA.
13. Gări și trenuri de G. ȘIADBEI.
16. Țiparul de VASILE ROMANESCU.
17. Ce se scoate din cărbuni de C. V. GHEORGHIU.
18. Industria materilor colorante de G. A. FLOREA.
19. Fotografia de CĂP. DR. M. ZAPAN.
20. Industria zahărului de G. I. BAKOIANU

Nr.

21. Sase montaje de radio de CĂP. DR. M. ZAPAN.
22. Cinematografia de CĂP. M. ZAPAN
23. Automobilul de CĂPIT. DE AVIAȚIE M. PANTAZI.
24. Fabricarea sticlei de G. A. FLOREA
25. Gazele otrăvitoare de CĂP. DR. M. ZAPAN.*
26. Împănarea păsărilor de N. C. PANESCU.
27. Legatul cărților de I. CARAMALĂU*
28. Innotul de P. EPUREANU.*
29. Scoaterea petelor de VICTORIA A. VELCULESCU.*
30. Cum navigă corăbiiile de SPARDECK.*
31. Planorul de ING. G. LIPOVAN.*
32. „Cartea Românească“ de I. SIMIONESCU*
33. Descoperiri și invențiuni de LATZA TRANDAFIR.*

RĂSPÂNDIȚI

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE“

E cea mai trebuitoare bibliotecă. Unele prin varietatea cuprinsului, prin ieftinătate, este la îndemâna oricui. S'a dovedit o adevărată enciclopedie. Aduce foloase specialistului, dându-i noțiuni clare din alte domenii; procură cunoștințe folositoare celui care nu se restrânge numai la cartea de școală. Biblioteca se adresează tuturor.

S'au tipărit până acum peste 2.200.000 cărțițele.